

Wersja zanonimizowana

C-495/19 - 1

Sprawa C-495/19

Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Data wpływu:

26 czerwca 2019 r.

Oznaczenie sądu krajowego:

Sąd Okręgowy w Poznaniu (Polska)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

14 maja 2019 r.

Strona powodowa:

Kancelaria Medius SA z siedzibą w Krakowie

Strona pozwana:

RN

POSTANOWIENIE

[OMISSIS]

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

[OMISSIS]

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2019 r. [OMISSIS]

sprawy z powództwa Kancelarii Médius SA z siedzibą w Krakowie

przeciwko RN

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

Wpisano do rejestru	
Trybunału Sprawiedliwości pod numerem	M20292
Luksemburg, dnia	28. 06. 2019
Faks/E-mail:	
Wpłynęło dnia:	26/6/19
	Sekretarz, upoważnienia Miroslav Alekseev Kierownik wydziału

PL

od wyroku Sądu Rejonowego w Trzciance

z dnia 30 października 2018 r.

[OMISSIS]

postanawia:

zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującym pytaniem prejudycjalnym:

czy art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. L 95, s. 29; zwanej dalej „dyrektywą Rady 93/13/EWG”) należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom proceduralnym, na podstawie których sąd może wydać wyrok zaoczny opierając się jedynie na twierdzeniach powoda przytoczonych w pozwie, a które zobowiązany jest przyjąć za prawdziwe w sytuacji, gdy pozwany - konsument, prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy nie stawia się na wezwanie i nie podejmuje obrony?

[OMISSIS]

Uzasadnienie

I. Stan faktyczny sprawy i przebieg postępowania przed sądem krajowym.

1. Powód Kancelaria Médius SA z siedzibą w Krakowie wniósł o zasądzenie od pozwanego RN kwoty 1231 zł z odsetkami. W uzasadnieniu pozwu wskazał, że dochodzona kwota wynika z umowy pożyczki zawartej przez pozwanego z poprzednikiem prawnym powoda - Kreditech Polska Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie.
2. Do pozwu powód dołączył dokumenty potwierdzające zawarcie umowy przelewu wierzytelności ze swoim poprzednikiem **[Or. 2]** prawnym oraz kopię umowy ramowej nie zawierającej podpisu pozwanego.
3. Sąd I instancji oddalił powództwo stwierdzając, że „Złożone przez powoda do akt sprawy dokumenty w żaden sposób nie mogą prowadzić do wniosku, że dochodzone przez niego roszczenie zostało udowodnione. Nie sposób uznać, aby dokumenty w postaci pełnomocnictwa procesowego wraz z dokumentami potwierdzającymi prawidłowość udzielonego pełnomocnictwa, kserokopia umowy cesji, wyciąg z załącznika nr 1 do umowy cesji wierzytelności, wezwanie do zapłaty z dnia 2 listopada 2016 r. i zawiadomienie o przelewie z dnia 2 listopada 2016 r. - bez dowodów doręczenia ich pozwanemu oraz kserokopia umowy ramowej pożyczki numer 83043008033 mogły służyć udowodnieniu dochodzonego roszczenia. Są to dokumenty prywatne, które (...) stanowią jedynie

dowód tego, iż osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie w nim zawarte. W żaden sposób nie potwierdzają one natomiast, iż pomiędzy pozwanym a poprzednikiem prawnym powoda doszło do zawarcia umowy pożyczki oraz do przekazania pozwanemu środków pieniężnych w kwocie 770,- zł.”. Z uwagi na to, że pozwany nie podjął obrony Sąd wydał wyrok zaoczny oddalając jednak powództwo.

4. Apelację wywiódł powód zarzucając Sądowi I instancji m. in. naruszenie art. 339 § 2 kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.) przez jego niezastosowanie i nie oparcie się wyłącznie na jego twierdzeniach zawartych w pozwie. W uzasadnieniu apelujący zmierzał m. in. do wykazania, że Sąd I instancji w pierwszej kolejności winien oprzeć się na twierdzeniach pozwu, a dopiero w razie ich „negatywnej oceny” powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe. W tym zakresie Sąd naruszył reguły postępowania, gdyż nie wydał postanowienia dowodowego w odniesieniu do dokumentów, na podstawie których poczynił ustalenia, a które stały się bezpośrednią podstawą oddalenia powództwa (Sąd Rejonowy uznał, że powód nie wykazał swojego żądania). W konsekwencji powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i uwzględnienia powództwa w całości.
5. Dla poparcia swojego stanowiska powód dołączył orzeczenia kilku sądów, potwierdzających prezentowane przez niego stanowisko. Z orzeczeń tych wynika, że sądy te podzielały pogląd, że w sytuacji gdy pozwany nie podejmuje obrony sąd winien wydać wyrok zaoczny opierając się jedynie na twierdzeniach przytoczonych przez powoda w pozwie. [Or. 3]

II. Przepisy prawa krajowego i unijnego, które mogą znaleźć zastosowanie w sprawie.

6. Przepisy prawa krajowego. [cytowane fragmenty k.p.c.]

CZEŚĆ PIERWSZA

POSTĘPOWANIE ROZPOZNAWCZE

TYTUŁ VI POSTĘPOWANIE

DZIAŁ III. DOWODY

ROZDZIAŁ 1. Przedmiot i ocena dowodów

Art. 227 Przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Art. 228 § 1. Fakty powszechnie znane nie wymagają dowodu.

§ 2. To samo dotyczy faktów znanych sądowi urzędowo, jednakże sąd powinien na rozprawie zwrócić na nie uwagę stron.

Art. 229 Nie wymagają również dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości.

Art. 230 Gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane.

Art. 231 Sąd może uznać za ustalone fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne).

Art. 232 Strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę.

Art. 233 § 1. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

§ 2. Sąd oceni na tej samej podstawie, jakie znaczenie nadać odmowie przedstawienia przez stronę dowodu lub przeszkodom stawianym przez nią w jego przeprowadzeniu wbrew postanowieniu sądu.

Art. 234 Domniemania ustanowione przez prawo (domniemania prawne) wiążą sąd; mogą być jednak obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza.

ROZDZIAŁ 2. Postępowanie dowodowe.

ODDZIAŁ 1. Przepisy ogólne.

Art. 235 § 1. Postępowanie dowodowe odbywa się przed sądem orzekającym, chyba że sprzeciwia się temu charakter dowodu albo wzgląd na poważne niedogodności lub niewspółmierność kosztów w stosunku do przedmiotu sporu. W takich wypadkach sąd [Or. 4] orzekający zleci przeprowadzenie dowodu jednemu ze swych członków (sędzia wyznaczony) albo innemu sądowi (sąd wezwany).

DZIAŁ IV. ORZECZENIA

ROZDZIAŁ 1. Wyroki

Oddział 1. Wydanie wyroku

Art. 316 § 1. Po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy.

Oddział 3. Wyroki zaoczne

art. 339 § 1 Jeżeli pozwany nie stawił się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny.

§ 2. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

7. Przepisy prawa unijnego

art. 6 dyrektywy Rady 93/13/EWG

1. Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków.

art. 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG

1. Zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami.

2. Środki określone w ust. 1 obejmują postanowienia, według których osoby i organizacje mające uzasadniony interes na mocy prawa krajowego, związany z ochroną konsumentów, będą mogły wszcząć postępowanie zgodnie z właściwym prawem krajowym przed sądami lub przed organami administracyjnymi mającymi odpowiednie kwalifikacje do decydowania, czy warunki umowy sporządzone do [Or. 5] celów ogólnego wykorzystania są nieuczciwe; co umożliwi powyższym osobom i organizacjom podjęcie stosownych i skutecznych środków w celu zapobieżenia stałemu stosowaniu takich warunków.

3. W poszanowaniu przepisów prawa krajowego prawne środki zabezpieczające określone w ust. 2 można skierować oddzielnie lub łącznie przeciwko kilku sprzedawcom lub dostawcom z tego samego sektora gospodarki lub przeciwko ich stowarzyszeniom, które stosują lub zalecają stosowanie tych samych lub podobnych ogólnych warunków umowy.

art. 267 TFUE [pełna treść]

[OMISSIS]

III. Wątpliwości prawne sądu krajowego i ich znaczenie dla rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego.

8. Polska procedura cywilna przewiduje możliwość wydania wyroku zaocznego „jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie” (art. 339 § 1 k.p.c.), co stanowi odstępstwo od kontradiktoryjnej formy postępowania (wynikającej w szczególności art. 316 § 1 k.p.c. oraz art. 227 i n. k.p.c.). **[Or. 6]**
9. Możliwość wydania wyroku zaocznego jest dopuszczalna także w sprawach z powództwa przedsiębiorców przeciwko konsumentom.
10. Przesłanka do wydania wyroku zaocznego zachodzić będzie w szczególności w takiej sytuacji jaka miała miejsce w niniejszej sprawie, a mianowicie, wobec nie podjęcia przez pozwanego (konsumenta) obrony po prawidłowym doręczeniu mu odpisu pozwu. Nb. polska procedura dopuszcza fikcję doręczenia w sytuacji, gdy strona nie odebrała doręczonej jej przesyłki sądowej mimo stworzenia ku temu możliwości zgodnie ze szczegółowymi uregulowaniami (tzw. doręczenie zastępcze; por. art. 139 k.p.c.). W konsekwencji stosunkowo częste są zatem sytuacje analogiczne do tej, jaka powstała w niniejszej sprawie, a więc gdy przedsiębiorca wytacza powództwo o zapłatę, a pozwany będący konsumentem nie podejmuje obrony.
11. W tak zaistniałej sytuacji procesowej kluczowe staje się brzmienie przepisu art. 339 § 2 k.p.c., zgodnie z którym przy wydawaniu wyroku zaocznego sąd „przyjmuje [...] za prawdziwe twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa”. Z przepisu tego wynika, że podstawa faktyczna wyroku zaocznego ma charakter jednostronny, a więc budowana jest w oparciu o przytoczenia faktyczne powoda jako strony aktywnej. Domyślnie podstawą faktyczną wyroku zaocznego są tym samym twierdzenia powoda, o ile nie wzbudzą „uzasadnionych wątpliwości” sądu lub o ile sąd nie dojdzie do przekonania, że twierdzenia te przytoczone zostały „w celu obejścia prawa” (art. 339 § 2 k.p.c.).
12. Stwierdzić należy, że przepis art. 339 § 2 k.p.c. nie rozstrzyga jednoznacznie czy przesłanki negatywne w nim wskazane („uzasadnione wątpliwości”, „obejście prawa”) pojawić się muszą na gruncie analizy samych twierdzeń powoda, czy na szerszym tle, a więc także w szczególności na gruncie analizy załączonych do pisma powoda „pism procesowych” lub innych dokumentów.
13. [krótkie przedstawienie stanowisk w doktrynie] [OMISSIS]
14. [OMISSIS] **[Or. 7]**
15. [OMISSIS].

16. [OMISSIS] [B]rzmienie art. 339 § 2 k.p.c. nie rozwiewa wątpliwości co do tego, czy omawiana regulacja - dopuszczająca możliwość wydania wyroku zaocznego przeciwko konsumentowi, dla którego za podstawę faktyczną przyjmuje się jedynie twierdzenia powoda (przedsiębiorcy), o ile nie wzbudzą „uzasadnionych wątpliwości” lub o ile sąd nie stwierdzi, że twierdzenia „zostały przytoczone w celu obejścia prawa” - spełnia standard ochrony konsumentów wymagany w szczególności dyrektywą 93/13 WE, biorąc pod uwagę wyrażony w orzecznictwie Trybunału obowiązek przeprowadzenia przez sąd weryfikacji „potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków umowy z konsumentem” (tak zwłaszcza w wyroku w sprawie Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, pkt 41).
17. W sprawie jak niniejsza tj. w przypadku wytoczenia przez przedsiębiorcę pozwu przeciwko konsumentowi, który nie podjął się obrony - wątpliwości Sądu Okręgowego wzbudziło zagadnienie dotyczące tego, że przesłanki negatywne z art. 339 § 2 k.p.c. nie są przesłankami wymuszającymi jednolity standard ochrony. Odnotować bowiem należy, że zarówno przesłankę „uzasadnionych wątpliwości”, jak i przesłankę przytaczania twierdzeń „w celu obejścia prawa” uznać można co prawda za mechanizm elastyczny, nie jest to jednak z całą pewnością mechanizm gwarantujący jednakową ochronę konsumentów postawionych w identycznych sytuacjach procesowych. W każdej sprawie poziom ochrony konsumenta zależny bowiem będzie w dużym stopniu od poziomu szczegółowości twierdzeń przedstawionych przez powoda.
18. Co więcej, analiza przepisu prowadzi do wniosku, że im bardziej twierdzenia powoda będą lakoniczne, tym niższe będzie prawdopodobieństwo powstania po stronie sądu „uzasadnionych wątpliwości” czy oceny, że twierdzenia te „zostały przytoczone w celu [Or. 8] obejścia prawa”, a zatem większe będą szanse na uzyskanie korzystnego dla powoda wyroku zaocznego bez dokonania przez sąd pogłębionej analizy podstaw jego żądania.
19. W szczególności należy zwrócić uwagę na to, że nieprawidłowe, w świetle dyspozycji art. 339 § 2 k.p.c., postępowanie Sądu I instancji pozwoliło na stwierdzenie istnienia podstaw do oddalenia powództwa. Przy oparciu się na prawidłowo zinterpretowanym przepisie Sąd Rejonowy, w okolicznościach niniejszej sprawy, byłby zmuszony do uwzględnienia żądania powoda.
20. Tymczasem sąd jest zobligowany do tego by zapewnić skuteczną ochronę praw wywodzonych przez konsumentów z dyrektywy 93/13 (wyrok w sprawie Aqua Med, C- 266/18, EU:C:2019:282, pkt 44). W swoim utrwalonym orzecznictwie Trybunał podkreśla charakter i znaczenie interesu publicznego, jaki stanowi ochrona konsumentów znajdujących się w słabszej pozycji względem przedsiębiorców (wyrok w sprawie Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).
21. Trybunał podkreśla także, że prawo Unii zasadniczo nie harmonizuje procedur w tym także stosowanych do badania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunku umowy, a procedury te należą do zakresu krajowego porządku prawnego państw

członkowskich jednak muszą one zapewnić roszczeniom wynikającym z prawa unijnego nie mniej korzystne warunki ich dochodzenia niż w wypadku podobnych sytuacji podlegających prawu krajowemu (zasada równoważności; sprawy Profi Credit Polska, C-176/17 pkt 57 i Aqua Med., C-266/18 pkt 47).

22. Przepisy prawa krajowego winny także zapewniać prawo do skutecznego środka prawnego w rozumieniu art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (sprawy: Profi Credit Polska, C-176/17 pkt 57 i Aqua Med., C-266/18 pkt. 47).
23. Ocena przytoczonych wyżej okoliczności faktycznych sprawy oraz kontekstu prawnego nie wskazuje na to by przy orzekaniu przez sąd na podstawie art. 339 § 2 k.p.c. mogło dochodzić do naruszenia zasady równoważności, bowiem przepis ten w sposób jednolity znajduje zastosowanie do wszystkich spraw cywilnych kierowanych do sądu polskiego niezależnie od tego czy pozwany jest konsumentem czy innym uczestnikiem obrotu prawnego.
24. Jednocześnie jednak zauważalne jest, że o ile sąd zastosuje w okolicznościach niniejszej sprawy art. 339 § 2 k.p.c. wówczas nie będzie miał podstaw do kontroli warunków umowy zawartej między stronami w tym także warunków potencjalnie abuzywnych. W konsekwencji doprowadziłoby to do pozbawienia pozwanego konsumenta środka ochrony, [Or. 9] której jednym z elementów jest podejmowana przez sąd działający ex officio kontrola umowy stanowiącej podstawę żądania zgłoszonego przed sądem.
25. W rezultacie w ocenie Sądu Okręgowego w Poznaniu zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia zagadnienia zawartego w przedstawionym w sentencji pytaniu przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w trybie art. 267 TFUE.

[OMISSIS]